

POKĄTNY (33) *ai*

o *jasne*.

sg m N pokątny (2). ◇ **[G** pokątn(e)go. **]** ◇ *D* pokątn(e)mu (1). ◇ *I* pokątnym (2) *BielSpr*, *SkarŻyw*, pokątn(e)m (1) *GliczKsiqż*. ◇ *f N* pokątną (4). ◇ **[G** pokątn(e)j. **]** ◇ *D* pokątn(e)j (1). ◇ *A* pokątną (1). ◇ *I* pokątną (2). ◇ *n N* pokątn(e) (3). ◇ *pl N m pers* pokątni (4). *subst* pokątn(e) (2). ◇ *G* pokątnych (2). ◇ *D* pokątnym (1). ◇ *I f* pokątnymi (2) *NiemObr*, *ReszPrz*, pokątn(e)mi (1) *WujJud*. ◇ *L* pokątnych (3). ◇ *V m pers* pokątni (1).

Sł stp brak, *Cn notuje*, *Linde także XVII w*.

1. *Potajemny, sekretny, kryjomy, skryty; clandestinus, clancularius, furtivus, lucifugus, tenebrarius, tenebricosus, umbraticus, umbratilis Cn* (8) : *A* ná vřtronyu/ y ná puřfczy/ [...] álbo ná pokoyu w pokątnych wymyřlech yednego álbo kilká ludźi/ [...] Kryřtuřá y náuke yego nam pokázuyá. *KromRozm III E4v; BibRadz *4v; RejAp 26; ReszPrz 83; [BzowRóż 64 (Linde)]*.

W przeciwstawieniu: »jawny ... pokątny« (1): gdym fię [...] ná rozmowę iáwnną á nie pokątną ofiárował/ zemną mowić niechćiał. *CzechEp 326*.

W charakterystycznych połączeniach: pokątny(-a, -e) *kacerzyk, miejsce* (2), *pijaństwo, przymowka, rozmowa, wymyřl, wyznawanie*.

Wyrażenie: »pokątnym obyczajem« (2): áni bych ia ták chćiał poczynác/ [...] pokątnym obyczáiem z nieprzyiácielem czynić *BielSpr 47; SkarŻyw 244*.

Szeregi: »tak jawny jako i pokątny« (1): że pijaństwo ták iáwne iáko y pokątn(e) wielu kroleřtwom á páńřtwom řzkodziło *RejPos 44*. [*Ponadto w przeciwstawieniu 1 r.*]

»kryjomy i pokątny« (1): On [řw. *Józef*] fię wnetże porwał á řnu niezáľuiác/ áni pracey/ teyże nocy bez řwiatłá/ bez wodzá/ vchodzył kryjomym y pokątnym obyczáiem *SkarŻyw 244*.

2. *Prywatny, niepubliczny* (1) :

Wyrażenie: »pokątnem obyczajem« (1): V Ziemiańřtwá ieft ten obiczáj dzyecyom rządzic á chowác bákálarzá/ ktori domá pokątnem obyczáiem ćwiczý á vczy dzyatki *GliczKsiqż K3v*.

3. *Nielegalnym mroczny, podejrzany* (9) : Czemuřcie fię wy do tych czářow po káćiech tuľáli/ á ná řwiatłó miedzy ludźie vczone/ ná Concilium ktoregořcie przed tym woľáli/ vkázác fię nie řmieli? (*marg*) Pokątni Doktorowie. (–) *WujJud 220, 181 marg, Mm, Nnv*.

W połączeniu szeregowym (1): Puřfcze y zámknienia znáczá ćiemne y táiemne y pokątn(e) řchadzki y zbory odřzczepieńcow. *WujNT 104; [WujBib 803b]*.

W przeciwstawieniu: »pokątny ...jawny i pospolity« (1): ZBory álbo řchadzki wierynych Bożynych nie máię táiemne być/ álbo pokątn(e) ále iáwne y pořpolite *WujJudConf 180v*.

W charakterystycznych połączeniach: pokątny(-a, -e) *doktor* (5), *mieřćce, řchadzka* (3), *zbor* (2).

Szeregi: »ciemny i pokątny« (1): Przeto prozne ľá te wymowki wářze/ mili ćiemni á pokątni Doktorowie. *WujJud 158v*. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»tajemny i (albo) pokątny« (3): iáko zá czářow Tyránnow onych Rzymřkich być muřiało/ gdzie wierni Boży po táiemnych/ y pokątnych mieřćcách z řwym zgromádzieniem ku chwale Páńřkiewy zebrányym kryć fię muřieli. *WujJudConf 181, 180v*; Bo tu Pan Chriřtus o zwodnikách y Haeretykách/ y o ich řchadzkiách táiemnych y pokątnych mowi *WujNT 174*. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

4. *Niezgodny z powszechnie obowiązującymi tendencjami; o ograniczonym zasięgu (15)* : Thedy Krol winien [...] / bronić tego Kościoła w którym Papież rofkázuie / á nie tych pokątnych kościołow wálznych *OrzRozm F3v*; Bo oni ludźmi bywfy á od trzody powfzechnych Doktorow fie odłączywfy / pokątną á iádowitą nauką ludzie pozarážali. *WujJud 5v, 32; NiemObr 22*; Przeciwnym zaś obyczáiem kácerstwo / pokątne ieft iednego miáltá ábo iedney Nácye y to nigdy nie cáley *SkarJedn 26; ReszPrz 26*.

W połączeniu szeregowym (1): Prošimy nieprzebránego miłóšierdzia twego / ábyfmy przy tey wierze / [...] Itátecznie z łálki twey / trwáli / y żadnym fię kácerkim / nowym y pokątnym naukom / vwodzić nie dáli *LatHar 428; [HerbOdpow Z3v]*.

W przeciwstawieniach: »pokątny ... powszechny (3), kościelny« (4): Iż Luterfka nauka pokątna / á nye koścýelna. *KromRozm I F3 marg*; Ze to nie ieft Kościół Chriftołow / który nie ieft Powfzechny / to ieft / nie ieft po wzyfłtkim świecie rozfzerzony / ále pokątny *WujJud 131v, 1v; ReszPrz 53; [HerbOdpow B4, 12v]*.

W charakterystycznych połączeniach: *pokątna(-y, -e) božnica, ewangelija, kacerstwo, kościol (2), nauka (8), rzecz, zbor*.

Szeregi: »nowy i ([a]) pokątny« [*szyk zmienny*] (3): *KromRozm I K2v; WujJud 81*; Przetož frototnie błądą wzyfcy / y przeciwko bogu mowią / á ná imię ich miłóšć pánowie Rzymfcy duchowni / którzy tych czálów tęż naukę Ewángeliey od kriřtułá y od Apořtołow Kościółowi Powfzechnemu podaną śmieią názywác nową y pokątną *WujJudConf 81; [wálze Pokątne nowe Wiáry / pod zařloną łámego Piłmá Božego / Doktorom y Conciliom przygániły HerbOdpow I2v, B4v, T6v]*. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»postronny a pokątny« (1): A to nam nye kaže wyerzyć pořtronney á pokątney myeyfcá ktorego náuce *KromRozm III Ev*.

»szczegulny i pokątny« (1): tá wálzá wiárá od iednego człowieká Marćiná Lutrá / ná pewnym mieřcu w Wytemberku / y niedáwne⁶⁰ czáfu od czterdzieřci lat nářtálá: [...] pewna rzecz / že nie Powfzechna / ále fczęgulna y pokątna ieft. *WujJud 1v*.

Synonimy: 1. *kryjomy, potajemny, skryty, tajemny, ukryty*; 2. *prywatny*; 3. *ciemny, niejawny, tajemny*.

Cf **NIEPOKĄTNY**